

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Omschrijving

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen alle bekende risico's waarvoor we geen maatregelen nemen en de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bestaat uit de mogelijkheden en de middelen die de gemeente heeft (of kan hebben) om onvoorziene kosten op te vangen.

Deze paragraaf geeft inzicht in de mate waarin de gemeente Etten-Leur risico's met financiële gevolgen op kan vangen, zonder dat we hiervoor direct het beleid moeten aanpassen. Door de financiële risico's te beheersen en de weerstandscapaciteit hierop af te stemmen, voorkomen we dat elk risico dat zich voordoet direct dwingt tot bezuinigen of lastenverzwaring.

Risico's

Beleid

In het beleidskader 2018-2021 is bepaald dat de weerstandsratio minimaal 1,1 is.

Inventarisatie

Voor de geïnventariseerde risico's in de begroting 2019 bepalen we een risicoscore. De risicoscore is de kans dat het risico zich voordoet, vermenigvuldigd met het geldgevolg.

Risicoscorekaart

In de kaart leest u hoeveel risico's we hebben van een bepaalde grootte en hoe vaak deze risico's voorkomen:

$x > \text{€ } 1.000.000$	3				
$\text{€ } 500.000 < x < \text{€ } 1.000.000$	2	1	1	2	2
$\text{€ } 100.000 < x < \text{€ } 500.000$	4	7	9	8	1
$\text{€ } 10.000 < x < \text{€ } 100.000$	4	3	2		2
$x < \text{€ } 10.000$	1				
	< of 1x per 5 jaar	1x per 5 jaar	1x per 2 jaar	1 x per jaar	> 1x per jaar

De 10 grootste risico's in volgorde zijn:

1. gelden Interbestuurlijk Programma (IBP). De gelden die we ontvingen na het nieuwe Regeerakkoord voor het oppakken van grote maatschappelijke opgaven verwerkten we in de kadernota. Onbekend is of we hier tegenover nog extra taken moeten uitvoeren die we nu niet voorzien;
2. wijzigingen in de Algemene uitkering gemeentefonds;

3. calamiteiten informatiebeveiliging, de risico's van informatiebeveiliging/privacybescherming door bijvoorbeeld hacking, phishing of ongeautoriseerd gebruik van onze systemen;
4. vertraging in de ontwikkeling van het gebied Spoorzone Juvenaat;
5. crisismangement: kosten door een calamiteit voor rekening van de gemeente;
6. Haansberg-Oost, mogelijke vertraging in de ontwikkeling;
7. claims die niet gedekt worden door een verzekering;
8. integriteit (zowel financieel als imago) waardoor de politiek en het bestuur aan gezag verliezen, proceskosten moeten worden gemaakt en besluiten vertraagd of vernietigd kunnen worden;
9. gemeenschappelijke Regeling WVS: de daling van het aantal personeelsleden verloopt langzamer dan de afbouw van de middelen die we hiervoor van het Rijk ontvangen;
10. experimenten in het sociaal domein leveren niet de gewenste vernieuwing om de kosten te beheersen.

Weerstandsvermogen

De weerstandscapaciteit bestaat uit de mogelijkheden en de middelen die de gemeente heeft (of kan hebben) om onvoorziene kosten op te vangen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

In de tabel leest u de weerstandscapaciteit die de gemeente beschikbaar heeft:

weerstandscapaciteit	
Prognose saldo rekening 2018	-3.083.000
Algemene risicoreserve (*)	7.600.000
Reserve exploitatierisico's	6.100.000
Onbenutte belastingcapaciteit	3.000.000
Post onvoorzien	250.000
Stille reserves	p.m.
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	13.867.000

(*) Uitgangspunt voor de bepaling van dit bedrag is de stand van de reserve bij het opstellen van de begroting 2019 minus de claims die op deze reserve rusten.

Benodigde weerstandscapaciteit

We voerden een risicosimulatie uit. Uit deze simulatie volgt dat het 90% zeker is dat we alle risico's kunnen opvangen met een bedrag van € 8.442.000. Dit bedrag is daarom de benodigde weerstandscapaciteit.

Ratio van het weerstandsvermogen

De ratio van het weerstandsvermogen geeft de verhouding weer van de beschikbare weerstandscapaciteit ten opzichte van de benodigde weerstandscapaciteit. Op basis van de risicosimulatie is de **ratio 1,6**.

Ratio van het weerstandsvermogen zonder onbenutte belastingcapaciteit

Bij de berekening van de weerstandscapaciteit houden we rekening met de onbenutte belastingcapaciteit. De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit de mogelijkheden die de

gemeente heeft om binnen de wettelijke grenzen de belastingopbrengsten te verhogen. Dit is in strijd met de doelstelling om te behoren tot de vijf goedkoopste gemeenten van West-Brabant en heeft direct gevolgen voor onze inwoners en bedrijven.

De onbenutte belastingcapaciteit is berekend op € 3.000.000. Wanneer we de onbenutte belastingcapaciteit bij de berekening buiten beschouwing laten is de **ratio 1,3**.

Bij de jaarrekening 2017 bedroeg de weerstandsratio 2,3.

In het Beleidskader 2018-2021 is bepaald dat de ratio minimaal 1,1 moet zijn.

Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
$0,8 < x < 1,0$	Matig
$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Stille reserves

De totale omvang van het gemeentelijk vastgoed vertegenwoordigt een bepaalde waarde. Een deel van het vastgoed stoten we de komende jaren af. Als de marktwaarde hoger is dan de boekwaarde van dit vastgoed is er sprake van een stille reserve. Omvang, verkoopbaarheid, de gebruiksmogelijkheden en de (on)mogelijkheid om het vastgoed of de locaties te herontwikkelen bepalen de marktwaarde. Deze factoren blijven onzeker en zijn lastig te beïnvloeden. De stille reserves brengen we jaarlijks in beeld bij de kadernota.

Grote projecten

Het college houdt grip op de sturing en verantwoording van projecten. Tegelijk met het vaststellen van de begroting 2019 wijst de gemeenteraad een aantal grote projecten aan die dusdanig van belang zijn dat de raad daar actief in wil sturen.

Voor 2019 is dat het volgende project:

- Nieuwbouw Nieuwe Nobelaer

Op de rapportagemomenten van de planning & control cyclus in juni en november geven we inzicht in de grote projecten, inclusief het gevoerde risicomanagement. Per project geven we inzicht in:

1. realisatie maatschappelijke effecten;
2. politiek-bestuurlijk draagvlak;
3. algemene en externe omgeving;
4. veiligheid;
5. financiën;

6. planning;
7. kwaliteit uitvoering;
8. capaciteit organisatie en samenwerking partners;
9. risico's.

Nieuwbouw Nieuwe Nobelaer 2e bestuursrapportage 2018

Onderdeel	Stand van zaken tweede bestuursrapportage 2018	
Realiseren maatschappelijke effecten	<p>Door de raadsbesluiten van 11 februari 2014, 22 februari 2016 en 8 november 2016 om nieuwbouw voor Nieuwe Nobelaer te realiseren op het Banakker-terrein worden de effecten gerealiseerd met betrekking tot:</p> <ul style="list-style-type: none">• de ontplooiing en ontwikkeling van kinderen en jongeren in hun diverse leefmilieus op school, in het gezin en in hun vrije tijd;• alle inwoners komen op een laagdrempelige manier in aanraking met vormen van kunst en cultuur onder andere ter bevordering van de sociale cohesie;• er is sprake van een betaalbaar cultuuraanbod met behoud van de bestaande functies van Nieuwe Nobelaer.	
Politiek-bestuurlijk en draagvlak	<p>Draagvlak voor nieuwbouw Nieuwe Nobelaer is groot aangezien de genoemde raadsbesluiten bijna unaniem zijn genomen. De overleggroep met de omgeving spreekt zich ook positief uit over de planvorming.</p>	
Algemene en externe omgeving	<p>Het bestemmingsplan is 8 november 2016 vastgesteld en inmiddels onherroepelijk. Met de inwoners communiceren we intensief via overleggroep, social media, nieuwsbrieven en website over met name de uitvoering en inrichting van het openbaar gebied rondom de nieuwbouw. We werkten de inrichting van het openbaar gebied uit en brachten deze in de inspraak. We leggen het openbaar gebied gefaseerd aan. De eerste fase, de aanleg van het parkeergedeelte tussen het nieuwe zwembad en het nog te realiseren Cultureel Centrum Nieuwe Nobelaer is, op het aanbrengen van de parkeerapparatuur na, inmiddels opgeleverd. Na de ingebruikname van het nieuwe zwembad is gestart met de sloop van het oude bad. Begin juli is de sloop van het oude zwembad door de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) stilgelegd vanwege de aanwezigheid van vleermuizen. Er vond intensief overleg plaats met de ODBN voor het treffen van maatregelen met als doel de populatie te beschermen en de sloop van het zwembad zo snel mogelijk te kunnen hervatten. De sloop van het zwembad is hervat op 6 augustus. Na de sloop leggen we de parkeerapparatuur aan en volgt de tweede fase inrichting van het openbaar gebied (het gedeelte oude zwembad). De vertraging die is opgelopen in de tweede fase levert vooralsnog geen probleem op voor de planning van de resterende fasen (realisatie Nieuwe Nobelaer en laatste fase openbaar gebied). Het laatste gedeelte openbaar gebied richten we pas in na de bouw Nieuwe Nobelaer.</p>	
Veiligheid	<p>Niet van toepassing.</p>	
Financiën	<p>De raad besloot op 22 februari 2016 om het taakstellend krediet voor de realisatie van de nieuwbouw opnieuw vast te stellen. De aanbesteding voor de bouw is in oktober 2017 gestart. Vanwege de sterk aangetrokken bouwmarkt bleek al snel dat het beschikbaar gestelde budget waarschijnlijk niet toereikend is. We bespraken dit met de raad in december 2017. Besloten werd de inmiddels gestarte aanbesteding door te zetten en voordat gunning plaatsvindt, het aanbestedingsresultaat met de raad te bespreken. We bieden de raad zo snel mogelijk een voorstel aan.</p>	
Planning	<p>Dit project pakken we gelijktijdig met de nieuwbouw van het nieuwe zwembad op. Samen met Stichting Nieuwe Nobelaer (SNN) stelden we het programma van eisen vast. In oktober 2017 startte de aanbesteding voor een aannemer. Vanwege de aangetrokken bouwmarkt vond overleg plaats met de raad over het bouwbudget. De aanbesteding werd daarom tijdelijk geschorst. De aanbesteding is 8 februari weer hervat. Op dit moment is het resultaat van de aanbesteding nog niet bekend. Het project loopt hierdoor vertraging op.</p>	
Kwaliteit uitvoering	<p>De raad volgt de kaders van het proces van de nieuwbouw via hun klankbordgroep. De klankbordgroep komt vier keer per jaar bij elkaar.</p>	
Capaciteit organisatie en samenwerking partners	<p>Het project vergt een forse inspanning van de organisatie. We hebben daarvoor een projectorganisatie opgezet. We betrekken de Stichting Nieuwe Nobelaer (SNN) daarbij intensief en SNN participeert mee in alle fasen van het project.</p>	

Risico's

Ramingen zijn gebaseerd op budgetraming en afhankelijk van het werkelijke aanbestedingstraject voor de bouw. Wat betreft de jaarlijkse exploitatielast baseerden we aannames op realistisch ingebouwde marges. Op basis van het aanbestedingsresultaat beoordelen we de consequenties voor de exploitatielast. Deze zal met toenemende kosten van realisatie ook toenemen.

Door de ontwikkelingen in de markt is het resultaat van de aanbesteding nog onbekend. Wanneer het (financieel) resultaat van de aanbesteding bekend is bespreken we dit met de raad. Het project loopt hierdoor vertraging op.

Nieuwbouw zwembad 2e bestuursrapportage 2018

Onderdeel	Stand van zaken tweede bestuursrapportage 2018	
Realiseren maatschappelijke effecten	We gaan voor behoud van het voorzieningenniveau inclusief de afgesproken en noodzakelijke kwaliteitsverbetering en blijven daarbij zorgen voor betaalbare sportaccommodaties. Verder draagt het nieuwe complex bij aan de sociale cohesie en het verbeteren van gezondheid en welzijn.	
Politiek-bestuurlijk en draagvlak	De gemeenteraad besloot 15 december 2014 om een sportcentrum met zwembaden en horecavoorziening te realiseren, maar zonder ijsbaan en fitness. Uitgangspunt is een geprivatiseerde exploitatie van het nieuw te realiseren zwembad. De aanbesteding voor de bouw en het meerjarig onderhoud heeft plaatsgevonden en is geslaagd. Ook de aanbesteding voor de exploitatie van het zwembad hebben we succesvol afgerond.	
Algemene en externe omgeving	Met de inwoners communiceren we intensief via een overleggroep, social media, nieuwsbrieven en website over met name de uitvoering en inrichting van het openbaar gebied rondom de nieuwbouw. We werkten de inrichting van het openbaar gebied uit en brachten deze in de inspraak. We leggen het openbaar gebied gefaseerd aan. De eerste fase, de aanleg van het parkeergedeelte tussen het nieuwe zwembad en het nog te realiseren Cultureel Centrum Nieuwe Nobelaer, is afgerond, op het plaatsen van de parkeerapparatuur na. Na de ingebruikname van het nieuwe zwembad is gestart met de asbestsanering en vervolgens de sloop van het oude bad. Begin juli is de sloop van het oude zwembad door de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) stilgelegd vanwege de aanwezigheid van vleermuizen. Er vond intensief overleg plaats met de ODBN voor het treffen van maatregelen met als doel de populatie te beschermen en de sloop van het zwembad zo snel mogelijk te kunnen hervatten. De sloop van het zwembad is hervat op 6 augustus. Na de sloop leggen we de parkeerapparatuur aan en volgt de tweede fase inrichting van het openbaar gebied (het gedeelte oude zwembad). De vertraging die is opgelopen in de tweede fase levert vooralsnog geen probleem op voor de planning van de resterende fasen (realisatie Nieuwe Nobelaer en laatste fase openbaar gebied). Het laatste gedeelte openbaar gebied richten we pas in na de bouw Nieuwe Nobelaer.	
Veiligheid	Het stilleggen van de sloop van het oude zwembad leverde ter plaatse een gevaarlijke situatie op (risico op ongevallen, schade door storm). Om de situatie te beheersen is het terrein goed afgezet en verboden gebied verklaard. Er is regelmatig gesurveilleerd door een beveiligingsbedrijf, BOA's en politie.	
Financiën	Kader is het raadsbesluit 15 december 2014: een jaarlijks beschikbaar budget van maximaal € 782.000 en een maximaal investeringsbedrag van € 12.032.000.	
Planning	Conform planning voerden wij de "Design, Build en Maintain" aanbesteding uit in 2016. De bouw startte in het tweede kwartaal van 2017 en is voortvarend verlopen. Het gebouw is 22 mei 2018 opgeleverd aan de gemeente. De gemeente droeg het gebouw op 22 mei over aan de nieuwe exploitant. Al het personeel van het oude zwembad is overgegaan naar de nieuwe exploitant. Alle afspraken uit het contract met de nieuwe exploitant en het Sociaal Plan zijn daarbij nagekomen. Op 27 mei opende het zwembad de deuren voor onze inwoners. Tijdens een feestelijke bijeenkomst op 2 juni is het nieuwe zwembad De Banakker officieel geopend.	
Kwaliteit uitvoering	Via de halfjaarlijkse voortgangsrapportage aan de raad en via het periodiek te organiseren overleg met de klankbordgroep, bewaakt de raad de kwaliteit.	
Capaciteit organisatie en samenwerking partners	Het zwembad De Banakker pakken we samen met de nieuwbouw van de Nieuwe Nobelaer integraal op. Aard, omvang en complexiteit van het totale project vraagt om een forse inspanning van de organisatie om dit samen met betrokken partijen (waaronder de exploitant van het nieuwe zwembad) goed en volgens planning voor te bereiden en uit te voeren.	
Risico's	Met het opleveren van het nieuwe zwembad en de overdracht van de exploitatie aan de nieuwe exploitant zijn de risico's voor dit project verdwenen. Het project komt nu in een beheersituatie waarbij we frequent de afspraken met de bouwer en exploitant conform de contracten zullen monitoren.	

Financiële kengetallen

Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) is bepaald dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing vijf kengetallen worden opgenomen.

Kengetallen en de financiële positie van de gemeente

De kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie.

Deze kengetallen hebben geen functie als normeringsinstrument, maar zijn juist bedoeld om de gemeentelijke financiële positie voor raadsleden inzichtelijker te maken en de onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten.

Met behulp van de kengetallen maken we inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen of hoeveel schulden de gemeente heeft ten opzichte van haar eigen middelen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid.

Het is overigens niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen geven alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld van de financiële positie van de gemeente.

Vijf financiële kengetallen

De kengetallen die we opnemen in onze begroting zijn:

- netto schuldquote: de netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Hoe lager het percentage, hoe kleiner de schulden;
- solvabiliteitsratio: het kengetal solvabiliteitsrisico geeft inzicht in de mate waarin het bezit op de balans gefinancierd is door het eigen vermogen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid;
- grondexploitatie: het kengetal grondexploitatie laat zien hoe groot de grondpositie is ten opzichte van het totaal van de baten in de programmabegroting. Hoe lager het percentage, hoe beter;
- structurele exploitatieruimte: op het moment dat tegenover structurele lasten incidentele baten staan, ontstaat er op enig moment een probleem in de begroting. Het kengetal structurele exploitatieruimte laat zien of dit het geval is. Hoe hoger het percentage, hoe beter;
- belastingcapaciteit: dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente een financiële tegenvaller kan opvangen of in hoeverre er ruimte is voor nieuw beleid. Hoe lager het percentage hoe beter.

Een uitgebreidere toelichting op onder andere de wijze waarop we de kengetallen berekenen leest u hier.

De kengetallen voor 2019 en de meerjarenraming

In de tabel staan de kengetallen voor de begroting 2019 en de meerjarenraming 2020-2022. Door ook de kengetallen uit de rekening 2016 en 2017 en de begroting 2018 op te nemen, krijgen we een beeld van het verloop van de kengetallen.

	Categorie	Rekening 2016	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
1. Netto schuldquote zonder *	A	39%	49%	74%	58%	60%	66%	62%
1. Netto schuldquote met *	A	35%	46%	71%	57%	59%	65%	61%
2. Solvabiliteitsratio	B	36%	29%	24%	26%	25%	23%	24%
3. Grondexploitatie	A	18%	14%	10%	4%	2%	12%	12%
4. Structurele exploitatieruimte	C	2%	0%	-1%	-1%	-1%	0%	1%
5. Belastingcapaciteit	A	93%	91%	90%	94%	95%	95%	96%

* correctie doorgeleende gelden

Kengetallen en de signaleringswaarde

In de tabel is op basis van de signaleringswaarden van de provinciaal toezichthouder ook de aanduiding van de categorie van de kengetallen van de begroting 2019 opgenomen. De kengetallen zijn primair bedoeld als instrument voor de raad en worden niet gebruikt als extra normeringsinstrument in het kader van het financieel toezicht door de provincies of het Rijk. De gezamenlijke provinciale toezichthouders hebben echter geconstateerd dat het financiële beeld dat uit de kengetallen naar voren komt ook voor de toezichthouder belangrijk is voor het inzicht in de financiële positie van de gemeente.

Er is door de toezichthouders daarom besloten om voor het verkrijgen van een goed beeld, aan te sluiten bij de zogeheten 'signaleringswaarden' die afkomstig zijn uit onder meer de stresstest voor 100.000 gemeenten.

Beoordeling

In de tabel ziet u bij welke categorie (A, B of C) de berekende waarden behoren.

Categorie A is het minst risicovol en categorie C het meest risicovol.

Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1. Netto schuldquote zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130 %	> 130 %
1. Netto schuldquote met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130 %	> 130 %
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50 %	< 20 %
3. Grondexploitatie	< 20 %	20 - 35 %	> 35 %
4. Structurele exploitatieruimte	Begroting > 0%	Begroting 0%	Begroting < 0%
5. Belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105 %	> 105 %

Op basis van deze indeling vullen we in de tabel van de begroting 2019 per kengetal de categorie in.

Beoordeling

Als we de kengetallen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding beoordelen, komen we tot een positief beeld van de financiële positie van de gemeente Etten-Leur. Daar hoort wel een kanttekening bij:

De structurele begrotingsruimte voor 2019 en 2020 is niet positief. Vanaf 2021 is er wel een verbetering maar er zijn ook risico's die hier invloed op hebben.

Door uitgaven binnen het Grondbedrijf neemt het kengetal "Grondexploitatie" in de jaren 2021 en 2022 toe. Het risico wordt daarmee groter.

De overige kengetallen blijven ongeveer gelijk en geven het college vooralsnog geen aanleiding om de gemeenteraad te adviseren het ingezette financiële beleid (op onderdelen) aan te passen. Uiteraard dient er wel gestreefd te worden naar een sluitende structurele begroting.

Ontwikkeling van de kengetallen

Op basis van de kengetallen uit de begroting 2019 en de meerjarenraming, zien we de volgende ontwikkelingen in de komende jaren.

1. De netto schuldquotes mét en zonder correctie voor doorgeleende gelden blijven naar verwachting de komende jaren ongeveer op hetzelfde niveau. De gemeente lost af op de door haar afgesloten geldleningen maar sluit ook nieuwe leningen af om investeringen mogelijk te maken. Hierdoor stijgt de schuldquote naar verwachting in 2021.
2. De solvabiliteitsratio blijft de komende jaren stabiel rond 25%. Met name als gevolg van de aflossingen op de leningenportefeuille. Ten opzichte van 2015 en 2016 is de ratio wel gedaald. De afname van de solvabiliteit komt door de omzetting van de egalisatiereserves voor riolering en afval in voorzieningen. Bij de berekening van de solvabiliteit houden we overigens geen rekening met de begrotingsresultaten in 2019-2022 (zowel positief als negatief).
3. Het kengetal grondexploitatie is momenteel op een erg laag niveau. Reden hiervan is dat door grondverkoop de boekwaarde laag is. Door aankopen die (naar verwachting) in 2021 en later plaatsvinden stijgt de boekwaarde weer en daarmee ook het kengetal.
4. Op het moment dat tegenover structurele lasten incidentele baten staan, ontstaat er op enig moment een probleem in de begroting. Het kengetal structurele exploitatieruimte laat zien of

dit het geval is. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Een negatief percentage betekent dat structurele lasten deels uit incidentele baten worden gedekt. Voor 2019 en 2020 is het kengetal berekend op -1% (categorie C). In 2021 is het 0%. Pas in 2022 is er sprake van een positief kengetal. Met andere woorden dan ontstaat er structurele ruimte in de exploitatiebegroting. Dat het kengetal pas in 2022 positief is, is een zorgelijke ontwikkeling.

5. Voor de lokale lasten is het kengetal belastingcapaciteit voorgeschreven. Het laat zien hoe de belastingdruk in Etten-Leur zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde van het vorig jaar. Het gaat hier dan om de onroerendezaakbelasting (OZB), rioolheffing en afvalstoffenheffing. De achtergrond van dit kengetal is dat wanneer er laag wordt gescoord ten opzichte van het gemiddelde er ruimte is om de lokale lasten te verhogen om eventuele financiële tegenvallers op te vangen of nieuw beleid te realiseren. Het streven van Etten-Leur om bij de 5 goedkoopste gemeenten van West-Brabant te behoren zien we ook terug in dit kengetal. In 2019 zit Etten-Leur op 94% ten opzichte van het landelijk gemiddelde van 2018. Dit komt voornamelijk doordat we de kosten voor riool en afval zo laag mogelijk houden en de OZB alleen met de indexering verhogen.

Toelichting berekening kengetallen

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Het kengetal **netto schuldquote** geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft daarom een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. De netto-schuldquote geeft aan of een gemeente investeringsruimte heeft of juist op zijn tellen moet passen. Daarnaast zegt het kengetal ook wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten (rente en aflossing) er zijn waardoor een begroting minder flexibel wordt. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote.

Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald, wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast.

Voor de berekening van de netto-schuldquote wordt de netto-schuld (exclusief alle verstrekte leningen) gedeeld door het totaal van de inkomsten binnen de exploitatie en uitgedrukt in een percentage:

(vaste schulden + netto vlottende schulden + overlopende passiva -/- langlopende uitzettingen (exclusief verstrekte leningen) -/- kortlopende uitzettingen -/- liquide middelen -/- overlopende activa) / totale baten exclusief de mutaties reserves

Voor de berekening van de netto-schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen wordt de netto-schuld (inclusief alle verstrekte leningen) gedeeld door het totaal van de inkomsten binnen de exploitatie en uitgedrukt in een percentage:

(vaste schulden + netto vlottende schulden + overlopende passiva -/- langlopende uitzettingen (inclusief verstrekte leningen) -/- kortlopende uitzettingen -/- liquide middelen -/- overlopende activa) / totale baten exclusief de mutaties reserves

Solvabiliteitsratio

Het kengetal **solvabiliteitsratio** drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Daar is bijvoorbeeld sprake van indien een lening is aangegaan omdat het eigen vermogen niet liquide is (omdat het vast zit in bijvoorbeeld een gemeentehuis of dat er andere investeringen mee zijn gefinancierd).

Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van de gemeente.

Voor de berekening van de solvabiliteitsratio wordt het eigen vermogen gedeeld door het totale vermogen en uitgedrukt in een percentage: **eigen vermogen / totaal vermogen.**

Grondexploitatie

Het kengetal **grondexploitatie** geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Wanneer een gemeente grond tegen de veel lagere prijs van landbouwgrond heeft aangekocht, loopt ze veel minder risico dan wanneer er dure grond is aangekocht en de vraag naar woningen is gestagneerd.

De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant beoordeelt ieder jaar of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

Voor het kengetal grondexploitatie is het lastig een norm te bepalen. De boekwaarde van de gronden in bezit zegt namelijk nog niets over de relatie tussen de vraag en aanbod van

woningbouw dan wel m² bedrijventerrein. Maatwerk is hiervoor van toepassing, dat wil onder andere zeggen: hoeveel woningen of m²-bedrijventerrein zijn gepland, welk type en op welke plek.

Daarnaast is het van wezenlijk belang wat de te verwachte vraag zal zijn. Dit vergt meer onderzoek dan naar voren komt uit het kengetal. De boekwaarde van de gronden geeft wel weer of een gemeente veel middelen heeft gestopt in haar grondexploitatie. Dit geld dient namelijk ook nog terugverdiend te worden.

Voor de berekening van het kengetal grondexploitatie worden bouwgronden in exploitatie gedeeld door de totale baten (exclusief de mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. Als voor het (verwachte) tekort in de grondexploitatie een verliesvoorziening is gevormd, wordt het saldo hiervan in mindering gebracht op de boekwaarde van de gronden.

Boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie/totale baten exclusief de mutaties reserves

Structurele exploitatieruimte

Het kengetal **structurele exploitatieruimte** is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Dit kengetal geeft ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen en of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.

Voor de berekening van het kengetal structurele exploitatieruimte wordt het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves te gedeeld door de totale baten (exclusief de mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

(structurele baten – structurele lasten) + (structurele onttrekkingen aan de reserves -/- structurele toevoegingen aan de reserves) / totale baten exclusief de mutaties reserves

Belastingcapaciteit

Het kengetal **Belastingcapaciteit** geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller kan worden opgevangen in het volgende begrotingsjaar en of er ruimte is voor nieuw beleid. Het geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gekoppeld aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert ieder jaar deze lasten in de Atlas van de lokale lasten.

Onder de woonlasten worden verstaan de onroerendezaakbelastingen (OZB), de rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde waarde in die gemeente.

Voor de berekening van het kengetal belastingcapaciteit worden de woonlasten voor een gezin in het begrotingsjaar gedeeld door het landelijk gemiddelde in het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar en uitgedrukt in een percentage.

Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (OZB + rioolheffing + afvalstoffenheffing - heffingskorting) / woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin in het voorafgaande begrotingsjaar